

**Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIB-1854/22-B

Název	Dětský domov Mikulov, příspěvková organizace
Sídlo	Nádražní 974/26, 692 01 Mikulov
E-mail	detskydomov@mikulov.eu
IČO	63434610
Identifikátor	600030351
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. et Mgr. Lada Válková
Zřizovatel	Jihomoravský kraj
Místo inspekční činnosti	Nádražní 974/26, Mikulov
Inspekční činnost na místě	30. 11. 2022 – 2. 12. 2022

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školským zařízením podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro dětský domov podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov Mikulov, příspěvková organizace (dále zařízení) vykonává činnost dětského domova (dále domov) s kapacitou 24 lůžek a školní jídelny.

V době inspekční činnosti zde bylo umístěno 23 dětí na základě soudem nařízené ústavní výchovy. Tři rodinné skupiny byly naplněné po 6 až 8 dětech ve věku od 3 do 18 let. Povinnou školní docházku plní 15 dětí, 1 dítě navštěvuje víceleté gymnázium, 4 děti střední odborné učiliště a 1 dívka střední školu ukončenou maturitní zkouškou. Zařízení se podařilo vytvořit podmínky pro podporu vysokoškolského vzdělávání jednoho klienta a ve spolupráci s městem Mikulov zřídit dva „startovací“ byty pro zletilé klienty, kteří pobyt v domově ukončili a pracují.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka zařízení (dále ředitelka) působí na vedoucím pracovním místě již desátým rokem. Pojetí vize vychází z podstaty přípravy dítěte na funkční samostatný život mimo domov, pro její naplnění uplatňuje ředitelka otevřený přístup k dětem s důrazem na všestranný rozvoj jejich osobnosti. Zpracovaná koncepce rozvoje zařízení zohledňuje cílené přizpůsobení výchovy a vzdělávání dětským potřebám, čímž se prohlubuje individuální přístup k jednotlivci. S tímto záměrem jsou srozumitelně seznamováni vychovatelé a také aktéři participující na podpoře zařízení, rodiče nebo jiné spolupracující složky. Na řízení domova se také podílí statutární zástupkyně ředitelky a spolupráce je efektivní. Společně plánují a organizují činnost zařízení, daří se jim udržovat stabilní a vstřícné vztahy mezi zaměstnanci na pracovišti.

Od minulé inspekční činnosti zpracovalo vedení domova ve spolupráci s vychovatelkami nový školní vzdělávací program (dále ŠVP). Výchovně vzdělávací strategie v něm systematicky přizpůsobily věkovým kategoriím dětí, jeho pojetí vystihuje vizi i koncepci domova. Provázanost ŠVP s Programem rozvoje osobnosti dítěte (dále PROD) je jasně definována teoreticky, ale na tvorbě PROD se děti podílely v malé míře, vyhodnocování a nastavování osobních cílů nebylo důsledně aplikováno do běžného života, což snižovalo kvalitu výchovně vzdělávacího procesu.

Kontrolu výchovné a vzdělávací činnosti provádí vedení domova pravidelně, jeho součástí je i zpětná vazba poskytovaná pedagogickým pracovníkům o kvalitě jejich práce. Monitorování probíhá vzhledem k malé velikosti zařízení praktickou každodenní účastí ředitelky v rodinných skupinách, čímž má vedení dobrý přehled o chodu zařízení. Ředitelka tak poskytuje pedagogům včasnou metodickou podporu nebo konzultaci. Hodnocení zaměstnanců je uskutečňováno dvakrát ročně formou rozhovoru pedagogického pracovníka s ředitelkou a dotazníky s dostatečnou mírou zpětné vazby. Došlo k omezení zavedené intervize za účasti externí psycholožky a její obnovení se neuskutečnilo. Neprobíhá supervize a jiný objektivní externí nástroj zpětné vazby využit není, což snižuje možnosti inspirace pro rozvoj kvality výchovy a vzdělávání.

Pedagogický sbor je dlouhodobě stabilní a poskytuje tak dětem pocit bezpečného prostředí. Pro vyváženost přirozeného rodičovského vzoru chybí mužský prvek na pozici vychovatele. Spolupráce pedagogického sboru je na dobré úrovni, své poznatky sdílí převážně na pravidelných jednáních pedagogické rady, provozních poradách a průběžně v rámci denního režimu. Zařízení má funkční pravidla a mechanismy k organizování vlastní činnosti, dobře nastavený je i přenos informací směrem k rodičům a zřizovateli. Od minulé inspekční činnosti vedení domova zavedlo elektronický systém pro efektivnější interní přenos informací, který se ale v dostatečné míře nevyužívá, a to jeho efektivitu snižuje.

Daší vzdělávání pedagogických pracovníků probíhá plánovaně, uskutečňuje se formou seminářů nebo školení zaměřených na aktuální témata. Realizované vzdělávání odpovídá potřebám zařízení a jeho klientům. Poznatky získané pedagogickými pracovníky v rámci zvyšování a prohlubování kvalifikace se daří uplatňovat v práci s dětmi formou rozšíření nabídky zájmových činností (např. Feursteinovy metody) a dramaterapie.

Prohlubující se spolupráce zařízení s externí psychologkou je výrazným přínosem ve formě terapeutické péče směrem k biologickým rodinám, díky čemuž se téměř ve všech případech zahájené rodinné terapie daří navracet děti domů. Přínosná je i individuální práce s dětmi v oblasti psychohygieny nebo zpracování traumat.

Prostory a pokoje dětí evokují domácí atmosféru, je vidět, že děti v domově opravdu bydlí se svými hračkami a osobními věcmi. Pokoje dětí jsou čisté, vyzdobené jejich keramickými výrobky, malbami i fotografiemi, což působí podnětně a útulně. Možnost podílet se na péči o domácí mazlíčky podporuje u dětí formování pocitu zodpovědnosti a přispívá k utváření pozitivních citových vazeb.

Vybavení prostor rodinných skupin knihovnami s pestrou škálou knih efektivně přispívá k podpoře čtenářské gramotnosti. Důležitým a přetrvávajícím nedostatkem je prostředí první rodinné skupiny, kde je průchod společnou jídelnou nevhodně propojen s provozními prostory, což je rušivým prvkem v pocitu soukromí. Pro tvůrčí aktivity s terapeutickým prvkem zřídilo vedení domova provizorní kreativní dílnu z půdního podkroví, která je však pro tyto aktivity nedostačující, a dětem tak chybí optimální prostor pro potřebné terapeutické činnosti.

Ředitelka efektivně spolupracuje s vnějšími partnery, aktivně vyhledává možnosti podpory pro děti, úspěšná je v zapojování se do různých projektů, ve spolupráci s neziskovými organizacemi a získávání finančních i materiálních darů z více zdrojů. Zkvalitňuje tím podmínky pro aktivní život a vzdělávání dětí.

V oblasti stravování jsou děti v zařízení vedeny k přijetí zásad zdravé výživy. Značná pozornost je věnována skladbě a pestrosti jídelníčku s využitím lokálních a sezónních potravin, s dostatkem čerstvé zeleniny i ovoce, vyvážeností masitých a bezmasých pokrmů. V den víkendu si děti samy vaří ze surovin, které si nakoupily. Podmínky pro fyzické i psychické bezpečí jsou nastaveny optimálně, zařízení má zpracován funkční systém úrazové prevence a prostředí domova je příjemné pro všechny aktéry vzdělávání.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Sledované denní aktivity vycházely z plánů týdenních programů činností. Jejich nedílnou součástí bylo osobní volno, samostatné vycházky a kroužky mimo zařízení, svědčící o vhodném poměru mezi řízenými a volnými aktivitami. Děti se tak učily nenásilnou formou plánovat a smysluplně trávit volný čas. Výchovně vzdělávací cíle a výstupy stanovené v ŠVP se v průběhu sledovaných aktivit dařilo naplňovat. Vychovatelky se ke všem dětem v domově chovaly vlídně a vstřícně, vytvářely tak prostředí klidu a zázemí. Nabízely dětem pestré, jejich věku i schopnostem přiměřeně náročné činnosti.

Dobře připravený vzdělávací proces přispíval k rozvoji klíčových kompetencí, směřujících ke zvládnutí konkrétních životních situací. Vyvěšení denních harmonogramů a pravidel skupiny působilo jako kladný aktivizační prvek, protože děti se v plánech i povinnostech zdařile orientovaly, což příznivě formovalo jejich samostatnost i osobnostní kompetence.

Po návratu ze školy děti ve spolupráci s vychovatelkami plnily školní povinnosti. Během těchto činností se dětem věnovaly zpravidla individuálně. Příležitost byla i pro výpomoc chlapců v sousedství, což budovalo kompetence občanské, a tento přístup měl motivační charakter sociálního rázu pro ostatní děti. Vhodně byla zařazena práce vedoucí vychovatelky s vrstevnickou skupinou dětí, orientována na cílený seberozvoj osobnosti dětí výtvarnou tvorbou. Aktivita je bavila, pracovaly se zaujetím a využívaly vlastní invenci. V jejím průběhu se učily formulovat cíle a pochopit okolnosti ovlivňující jejich naplňování, což napomáhalo identifikaci dětí s příklady běžného života. V závěru však nedošlo k celkovému shrnutí záměru a jasnému hodnocení cíle činnosti, čímž byla snížena kvalita skupinové práce jako výchovného nástroje.

Společné hodnocení dětí v rámci skupin bylo zaznamenáno spíše okrajově a především ze strany pedagoga. Vzájemné hodnocení a sebehodnocení jako významný formativní prvek zaznamenáno nebylo.

Formu samosprávy nahradila ředitelka pravidelnými setkáními s dětmi, během kterých se mohou všechny děti adekvátně věku a svým mentálním schopnostem vyjadřovat k dění v domově či sdělovat jejich přání a připomínky. To vede děti k osobní zodpovědnosti a spolupráci, o těchto setkáních hovořily kladně. Během rozhovorů oslovené děti potvrdily, že se svými právy a povinnostmi byly seznámeny. Porušování jejich práv nebylo v průběhu inspekční činnosti zjištěno.

Velký vliv na zapojení dětí do běžného sociálního prostředí má podpora neformálního styku dětí se spolužáky. Všechny děti si mají možnost vybrat zájmové aktivity nabízené školou dle svých zájmů a toho také za podpory domova využívají.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení výsledků vzdělávání probíhalo průběžně prostřednictvím individuálního přístupu k dětem. Dvakrát ročně vychovatelky s dětmi vyhodnocovaly PROD. Formulace individuálních cílů byly převážně srozumitelné a děti se v cílech částečně orientovaly. Vychovatelky měly přehled o dětech a jejich potřebách, ale účelně byl PROD pro individuální posun osobnosti dítěte v běžném životě využit okrajově. PROD měl informativní charakter, cílená práce a jeho použití jako praktického nástroje pro rozvoj dítěte pozorováno nebylo.

Vzhledem k tomu, že přibývá dětí s psychiatrickými obtížemi, je psychosomatický stav dětí průběžně sledován a vyhodnocován v součinnosti vedení domova, vychovateleka a psychologů. Systém zajištění medikace a sledování zdravotního stavu dětí je funkční.

Projevy diagnostikovaných poruch chování domov řeší ve spolupráci s externí psychologou a komunikací s kmenovými školami. Průběžnou spoluprací se školními poradenskými pracovišti se daří některé problémy řešit, u dětí s psychiatrickou diagnózou zařízení navrhuje a realizuje jiná vhodná opatření ve spolupráci s psychiatry, lékaři nebo terapeuty. Vztahy mezi pedagogy kmenové základní školy a zaměstnanci domova jsou při jejich řešení kooperující, pedagogové navštěvují zařízení, vychovatelky chodí na třídní schůzky nebo se i s vedením domova účastní výchovných komisí.

Problémy v chování byly řešeny domluvou, v závažnějších případech byly děti hodnoceny i prostřednictvím opatření ve výchově, která byla udělována vyváženě za konkrétní porušení vnitřního řádu nebo pozitivně za výborné výsledky. Děti v rozhovorech uvedly, že většinou své problémy řeší přímo s vychovatelkami, také mají k dispozici schránku důvěry.

Preventivní program vychází z pečlivé evaluace předchozího období. Aktivity jsou orientovány na oblasti zdravého životního stylu, aktivního trávení volného času a formování kvalitních sociálních vazeb. Kvalitní prevence a nabídka volnočasových aktivit i socializace dětí se ve sledovaném období projevila dlouhodobě téměř nulovou útekovostí dětí ze zařízení. Identifikované rizikové oblasti jakými jsou především závislosti na návykových látkách, kyberšikana a nevhodné sociální chování jsou v preventivních aktivitách reflektované i spoluprací s odborníky či nadacemi a dopad prevence je tak o to vyšší. Zařízení se v uplynulém období dařilo rizikové oblasti podchytit a vhodná opatření realizovat.

Pozitivem výchovně vzdělávacího působení domova je, že se zařízení v posledních třech letech dařilo po ukončení ústavní výchovy vracet děti zpět do biologických rodin. Dětský domov je většinou úspěšný v udržování kontaktu s dětmi i poté, co jim byla ukončena ústavní výchova, a také se v některých případech úspěšně daří vyhledávat hostitelské rodiny. Spolupráce s příslušnými pracovišti odboru sociálně právní ochrany dětí je dobrá, pobyt dětí mimo zařízení probíhá vždy s jejich souhlasem.

Vedení domova podporuje zájmy u dětí, sleduje individuálně možný talent nebo nadání a snaží se děti maximálně podporovat v rozvoji tvůrčího, sportovního nebo jiného potenciálu. To dokládá i aktuální úspěšnost dětí v uměleckých a sportovních aktivitách realizovaných mimo zařízení.

Kapesné je dětem vypláceno řádně, kritéria jeho vyplácení mají spíše nízký motivační dopad. Vychovatelkami jsou děti vedeny k účelnému hospodaření s penězi, mají možnost s nimi nakládat dle vlastního uvážení, poznávají hodnotu peněz, čímž je u nich podporována finanční gramotnost. Z rozhovorů se školními inspektory vyplynulo, že děti znají ceny běžného zboží v obchodech a ví, kde tyto věci mohou zakoupit.

Prospěšná byla spolupráce domova se zřizovatelem, Policií ČR, soudy, státním zástupcem, poradenskými zařízeními, odbornými lékaři, vzdělávacími institucemi a také se soukromými osobami i firmami z okolí. Například díky Nadačnímu fondu Albert má domov na zahradě herní prvky a vyvýšené záhony, děti si tak rozvíjí vztah k zahradničení. Nadace Terezy Maxové pomohla např. k podpoře vysokoškolského studia. Díky projektům má každé dítě sportovní vybavení nebo dle potřeby ortodontickou péči. Do života regionu se domov aktivně zapojoval prezentací své činnosti při probíhajících akcích města Mikulova.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Od školního roku 2022/2023 byl inovovaný Školní vzdělávací program
- Přibývá dětí s psychiatrickými diagnózami, medikací a navracených z pěstounské péče
- Útekovost dětí ze zařízení je trvale velmi nízká
- Průběžné zlepšování materiálních podmínek
- Provizorní zřízení dílny pro výtvarné činnosti z půdních prostor
- Některá opatření přijatá na základě minulé inspekční činnosti se nepodařila naplnit

Silné stránky

- Podnětné prostředí navozuje útulné zázemí s domácí atmosférou.

- Děti jsou vedeny k aktivnímu trávení volného času a podporovány v naplňování svých zájmů a koníčků.
- Spolupráce s externí psycholožkou a funkční využití rodinné terapie podporuje návrat dětí do biologických rodin.
- Dobře nastavená podpora k úspěšnému přechodu dítěte do samostatného života.

Slabé stránky

- Méně důsledná práce s Programy rozvoje osobnosti dětí, málo účelné využívání samotnými dětmi, zejména v oblasti stanovování a hodnocení cílů.
- Nedostatečný prostor pro kreativní a terapeutickou činnost.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Realizovat účinnou evaluaci pedagogického procesu a opírat o ni vhodná opatření, např. využít externího mentora nebo supervizi.
- Přizpůsobit Program pro rozvoj osobnosti dítěte mentálním schopnostem dětí (piktogramy pro psychiatrické nebo jinak handicapované děti) a dbát na důslednost v praxi s tímto etopedickým nástrojem, zařadit ho reálně do motivačního systému, vyhodnocovat a používat ke zkvalitnění výchovně vzdělávacího aspektu, sloužícího především dítěti samotnému k osobnímu pokroku.
- Metodicky se vzdělat pro práci s Programem pro rozvoj osobnosti dítěte, nastavit jej na konkrétní potřeby dítěte, rozvoj jeho samostatnosti a sebereflexe ve spolupráci dospělého. Zapojit psychologa domova do nastavování a vyhodnocování cílů s dítětem.
- V případech náročného chování dětí zintenzivnit spolupráci se školním poradenským pracovištěm, externí spolupráci s etopedickou ambulancí péčí.
- Začít efektivně využívat zavedený elektronický systém pro zjednodušení přenosu informací v rámci chodu zařízení a vedení záznamů o dětech.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školského zařízení ve lhůtě do 14 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření. Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.b@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení IZO: 108 010 503 Dětský domov, IZO:103 079 313 Školní jídelna, ze dne 28. 11. 2022
2. Vnitřní řád dětského domova ze dne 13. 6. 2019
3. Školní vzdělávací program Labyrint světa a ráj srdce, DD Mikulov, školní rok 2022/2023

4. Osobní spisy dětí - seznámení zákonných zástupců nezletilých dětí v rámci prvotního kontaktu o vydání vnitřního řádu dětského domova - dokumenty s jejich podpisy (vzorek)
5. Personální dokumentace zaměstnanců dětského domova (náplň práce, doklady o dosaženém vzdělání, výpisy z evidence Rejstříku trestů, psychologické posudky) - vzorek
6. Dokumentace dětského domova k hodnocení ekonomických podmínek, zajištění bezpečnosti a zdraví dětí a školního stravování
7. Knihy denních záznamů včetně týdenních programů výchovné činnosti 2022/2023
8. Minimální preventivní program Dětského domova Mikulov 2021/2022, 2022/2023 včetně evaluace 2021/2022
9. Programy rozvoje osobnosti dětí (vzorek)
10. Přehled udělení výchovných opatření od roku 2021/2022, 2022/2023 do termínu inspekční činnosti
11. Kniha úrazů se záznamy o úrazech dětí 2021/2022, 2022/2023
12. Kniha denní evidence za školní rok 2022/2023
13. Knihy denních a nočních záznamů rodinných skupin (třídní knihy) na jednotlivé měsíce za školní roky 2021/2022 a 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
14. Kniha útěků, odjezdů, dovolenek vedená od školního roku 2021/2022, 2022/2023
15. Evidence podnětů a stížností dětí vedená od roku 2019 k termínu inspekční činnosti
16. Plán DVPP pro školní rok 2022/2023
17. Přehled absolvovaných vzdělávacích akcí 2021/2022, 2022/2023
18. Evidence kapesného pro školní rok 2022/2023
19. Internetové stránky //www.dd-mikulov.eu//

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.b@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Marcela Karasová, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Šárka Macháčová, školní inspektorka

Mgr. Marie Sponarová, školní inspektorka

Mgr. Libor Žilka, školní inspektor

Ing. Hana Šarounová, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.